Právny odbor: Trestné právo
Predmet sporu: § 333/1, 2b Tr.zák.
2Tost/1/2025
9523100058

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedníčky JUDr. Dany Wänkeovej a sudcov JUDr. Petra Paludu a JUDr. Beáty Javorkovej v trestnej veci proti obžalovanému Ing. G. T. pre prečin podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 28. januára 2025, o sťažnosti obžalovaného Ing. G. T. proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu z 11. decembra 2024, sp. zn. 2T/2/2023, takto

r o z h o d o l :

Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť obžalovaného Ing. G. T. zamieta.

O d ô v o d n e n i e :

Špecializovaný trestný súd (ďalej aj „prvostupňový súd“) uznesením z 11. decembra 2024, sp. zn. 2T/2/2023, podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol, že sudca Špecializovaného trestného súdu JUDr. Milan Cisarik nie je vylúčený z vykonávania úkonov v trestnej veci obžalovaného Ing. G. T., vedenej na Špecializovanom trestnom súde pre prečin podplácania podľa § 333 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona pod sp. zn. 2T/2/2023.

V odôvodnení uznesenia prvostupňový súd po stručnom zrekapitulovaní predchádzajúceho konania uviedol, že na hlavnom pojednávaní konanom 29. novembra 2024 podal obžalovaný prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. Ondreja Mularčíka námietku zaujatosti, ktorú odôvodnil tým, že dňa 28. novembra 2024 prevzala Advokátska kancelária MULARČÍK A PARTNERI, s.r.o., (ďalej aj „AK Mularčík“) prostredníctvom JUDr. Ondreja Mularčíka právne zastúpenie T. Q., rod. D., ktorá je manželkou zákonného sudcu v trestnej veci obžalovaného vedenej na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 2T/2/2023 JUDr. Milana Cisarika, a to v právnej veci o rozvod manželstva a úpravu práv a povinností k maloletým deťom, ako aj v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia, pričom obe veci sú vedené na Okresnom súde Pezinok. Manželka JUDr. Cisarika sa obrátila na viacerých advokátov a advokátky, ktorí - podľa jej vyjadrení - odmietli prevziať jej zastupovanie vo vyššie uvedených veciach z dôvodu, že jej manžel je sudcom Špecializovaného trestného súdu. AK Mularčík vo vzťahu ku T. Q. nezistila, že by bol daný niektorý z dôvodov na obligatórne odmietnutie poskytnutia právnych služieb tak, ako sú upravené v § 21 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii. V zmluve o poskytovaní právnych služieb uzatvorenej medzi AK Mularčík a T. Q. je explicitne uvedená skutočnosť, že manželka JUDr. Cisarika bola informovaná, že JUDr. Mularčík obhajuje obžalovaného v trestnom konaní vedenom na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 2T/2/2023, kde zákonným sudcom vo veci je jej manžel. Napriek tejto okolnosti T. Q. trvala na prevzatí právneho zastúpenia vo veciach vedených na Okresnom súde Pezinok advokátskou kanceláriou AK Mularčík.

Obhajca obžalovaného poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 39/2021, ako aj na uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5 Ndz/4/2016 a sp. zn. 5Nc/6/2018,

v ktorých sa súdy vyjadrovali k nestrannosti zákonného sudcu a tzv. teórii zdania. Na základe vyššie uvedených skutočností a v kontexte rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je podľa obhajcu zrejmé, že sú dané okolnosti, ktoré odôvodňujú vylúčenie zákonného sudcu JUDr. Milana Cisarika z konania a rozhodovania v trestnej veci obžalovaného. Pochybnosti o nezaujatosti JUDr. Cisarika vyplývajú z pomeru zákonného sudcu k obhajcovi JUDr. Ondrejovi Mularčíkovi, a preto obžalovaný požiadal o vylúčenie zákonného sudcu z jeho trestnej veci.

Po preskúmaní podanej námietky zaujatosti samosudca zistil, že námietka bola podaná nasledujúci deň po prevzatí právneho zastúpenia T. Q., a preto ju považoval za podanú včas. Zároveň bola námietka zdôvodnená, v dôsledku čoho bolo potrebné o nej rozhodnúť a neboli splnené podmienky na postup podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku.

Ku vzťahu s obhajcom JUDr. Mularčíkom samosudca uviedol, že obhajcu obžalovaného pozná iba z výkonu činnosti sudcu. Skutočnosť, že AK Mularčík, zastúpená JUDr. Ondrejom Mularčíkom, poskytuje právne služby jeho manželke, sa dozvedel bezprostredne na hlavnom pojednávaní konanom 29. novembra 2024.

V prípade profesijného stanoviska AK Mularčík k prevzatiu zastupovania T. Q., kedy z pohľadu AK Mularčík nebol daný ani jeden dôvod na odmietnutie poskytnutia právnych služieb tak, ako sú upravené v § 21 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii samosudca zdôraznil, že profesijný postoj k trestnej veci obžalovaného je aj na strane samosudcu. Nevyhnutnou súčasťou profesionality sudcu, ktorá vyplýva aj z jeho základných povinností podľa zák. č. 385/2000 Z. z., je schopnosť rozhodovať nezaujato a nestranne aj vo veciach, v ktorých vystupujú osoby, ktoré síce sudca osobne pozná, avšak kvalita ich vzťahu nepresahuje bežný občiansky, pracovný, kolegiálny, susedský či iný obdobný sociálny vzťah.

Objektívny test prepojenia medzi obhajcom JUDr. Mularčíkom a samosudcom nie je podľa samosudcu takej povahy a takého stupňa, aby podľa názoru samosudcu indikoval nedostatok nestrannosti. Podstata ich „vzťahu“ nemá základ v priateľstve či nepriateľstve, ale čisto v profesijnom výkone ich funkcií. Tomu nasvedčuje aj fakt, že obhajca JUDr. Mularčík v zmluve o poskytovaní právnych služieb T. Q. uviedol klauzulu o tom, že zastupuje obžalovaného v trestnom konaní, v ktorom je zákonným sudcom jej manžel.

Nad rámec uvedených skutočností samosudca poukázal na okolnosti predloženia námietky zaujatosti obhajcom, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o dôvodoch prevzatia právneho zastúpenia T. Q..

Samosudca poukázal na to, že zo zápisnice o hlavnom pojednávaní z 29. novembra 2024 vyplýva, že po otvorení hlavného pojednávania JUDr. Mularčík navrhol zastavenie trestného stíhania obžalovaného s poukazom na stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Tpj 129/2024 z 28. novembra 2024. Dal do pozornosti aj zvukový záznam z hlavného pojednávania, z ktorého vyplýva, že obhajca predložil námietku zaujatosti až po oznámení samosudcu o prerušení hlavného pojednávania do 9. decembra 2024, pričom samosudca oznámil procesným stranám, že vo veci rozhodne a vyhlásil pojednávanie 29. novembra 2024 za skončené. Sled udalostí a konanie obhajcu na hlavnom pojednávaní 29. novembra 2024 navodzujú podľa samosudcu dôvod domnievať sa, že motívom podania námietky zaujatosti je procesný postup samosudcu, že rozhodnutie o návrhu obhajoby na zastavenie trestného stíhania neoznámi 29. novembra 2024, ale až 9. decembra 2024. Samosudca si inak nevie vysvetliť, prečo obhajca JUDr. Mularčík jeho zaujatosť nenamietol ihneď po otvorení hlavného pojednávania, ale s podaním námietky čakal až do oznámenia o prerušení pojednávania. Z uvedeného vychádza

predpoklad, že JUDr. Mularčík považoval samosudcu až do momentu podania námietky zaujatosti za nezaujatého a nestranného, aby vo veci rozhodol a trestnú vec obžalovaného zastavil ako premlčanú, v opačnom prípade by rozhodnutie o zastavení trestného stíhania (vzhľadom na argumentáciu obžalovaného a obsah predmetnej námietky zaujatosti) urobil zaujatý sudca, a teda by bolo nezákonné. Uvedený nepriamy nátlak zo strany obhajcu JUDr. Mularčíka na samosudcu, aby rozhodol o zastavení trestného stíhania obžalovaného z dôvodu premlčania na hlavnom pojednávaní 29. novembra 2024, sa javí prinajmenšom ako vysoko neštandardný spôsob obhajoby.

Proti tomuto uzneseniu podal obžalovaný Ing. G. T. sťažnosť prostredníctvom obhajcu JUDr. Ondreja Mularčíka písomným podaním z 23. decembra 2024, v ktorom uviedol, že odôvodnenie napadnutého uznesenia považuje za čisto formálne, pričom sa nevysporiadava s konkrétnymi skutkovými a právnymi okolnosťami, pre ktoré bola námietka zaujatosti podaná. Samosudca založil svoju argumentáciu striktne na tom, že medzi ním a obhajcom ide o pracovný vzťah. Uvedenú argumentáciu poukazujúcu na pracovnú rovinu ich vzťahu alebo na profesionalitu sudcu považuje obžalovaný za hrubo zavádzajúcu, pretože v tomto prípade nie sú podľa neho dôvody vylúčenia konajúceho sudcu založené na tom, že obhajca obžalovaného a samosudca prichádzajú do kontaktu ako advokát a sudca, ale na tom, že obhajca obžalovaného prevzal právne zastupovanie manželky samosudcu v právnej veci týkajúcej sa rozvodu manželstva samosudcu, čo je podľa obžalovaného nepochybne konaním, v rámci ktorého sú prezentované mimoriadne osobné až intímne záležitosti života manželov a samosudca si musel byť vedomý, že obhajca obžalovaného sa oboznámil a bude sa oboznamovať s informáciami o jeho súkromnom, rodinnom a manželskom živote. Samosudca si podľa obžalovaného taktiež musí byť vedomý, že otázky týkajúce sa jeho rodinného, osobného a intímneho života môžu byť mimoriadne nepríjemné a zasahujúce do najintímnejších oblastí jeho života. V konaní o rozvod manželstva pritom nie je v postavení sudcu, ale účastníka konania. V rámci tohto konania sa navyše bude rozhodovať aj o úprave práv a povinností k maloletým deťom samosudcu. Samosudcovi musí byť podľa obžalovaného nepochybne zrejmé, že za týchto okolností sa nemôže javiť ako objektívne nezaujatý sudca. Vzhľadom na to, že medzi manželmi nepanuje v konaní o rozvod manželstva zhoda, je podľa obžalovaného nepochybné, že ide o rozpor so záujmami samosudcu ako účastníka konania v konaní o rozvod manželstva.

Obžalovaný v tejto súvislosti poukázal aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 462/2011, na čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 105/2011 a doplnil k tomu, že v predmetnej veci samosudca vzhľadom na jeho pomer k obhajcovi obžalovaného neposkytuje z objektívneho hľadiska dostatočné záruky, aby bola vylúčená akákoľvek oprávnená pochybnosť o jeho nestrannosti.

K časti napadnutého uznesenia, v rámci ktorej samosudca poukazuje na postup obhajcu obžalovaného pri predložení námietky zaujatosti obžalovaný uviedol, že až do predloženia námietky zaujatosti samosudcu skutočne nepovažoval za zaujatého, pretože samosudca v čase pred predložením námietky zaujatosti nemal vedomosť o prevzatí právneho zastupovania jeho manželky obhajcom obžalovaného, a teda nemohol byť pri rozhodovaní v predmetnej trestnej veci touto informáciou ovplyvnený, čím nemohol byť daný dôvod jeho zaujatosti.

Ak by samosudca na hlavnom pojednávaní konanom 29. novembra 2024 rozhodol o zastavení trestného stíhania v súlade so stanoviskom trestnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. Tpj 98/2024 a nedošlo by k podaniu sťažnosti prokurátorom, predmetná trestná vec by bola právoplatne skončená, teda nebolo by dôvodné predkladať námietku zaujatosti. Ak by samosudca vydal uznesenie o zastavení trestného stíhania, podľa obžalovaného by nekonal ako zaujatý

sudca, pretože o prevzatí právneho zastúpenia jeho manželky obhajcom obžalovaného v čase rozhodovania nevedel, teda uvedená skutočnosť by nemohla mať vplyv na jeho pomer k obhajcovi obžalovaného. Ak by však prokurátor podal sťažnosť proti uzneseniu o zastavení trestného stíhania, obžalovaný by musel podať námietku zaujatosti, pretože ak by čakal na rozhodnutie o sťažnosti, mohla by byť námietka zaujatosti vyhodnotená ako nepodaná včas. Obhajca obžalovaného sa pritom rázne ohradil voči tomu, že samosudca označuje podanie námietky zaujatosti ako nepriamy nátlak, pričom už z uvedeného je podľa jeho názoru zrejmé, že samosudca sa nemôže javiť ako nezaujatý. Podanie námietky zaujatosti nie je podľa neho žiadnym nátlakom, a to ani nepriamym, ale legitímnym a zákonným postupom.

S poukazom na uvedené obžalovaný navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie Špecializovaného trestného súdu zrušil a rozhodol o vylúčení JUDr. Milana Cisarika, sudcu Špecializovaného trestného súdu, z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej trestnej veci.

Spis spolu s podanou sťažnosťou bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložený 14. januára 2025.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) na podklade podanej sťažnosti preskúmal v zmysle § 192 ods. 1 písm. a), písm. b) Trestného poriadku dôvodnosť sťažnosti obžalovaného Ing. G. T. proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, ktorým bolo rozhodnuté o námietke zaujatosti vo vzťahu k samosudcovi JUDr. Milanovi Cisarikovi a zistil, že sťažnosť obžalovaného Ing. G. T. nie je dôvodná.

Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník, asistent prokurátora a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Citovaný článok ústavy priznávajúci právo domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde v sebe zahŕňa aj právo na nestranného sudcu. Nestrannosťou je potrebné rozumieť absenciu predsudku alebo predpojatosti (absenciu objektivizmu). Nestrannosť je potrebné skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, čo znamená, že je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t. j. je potrebné zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere.

V prípade subjektívneho hľadiska nestrannosti sudcu sa táto prezumuje až do predloženia dôkazu o opaku (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Piersack proti Belgicku z 1. októbra 1982, č. 8692/79). Objektívna nestrannosť sa posudzuje podľa vonkajších (objektívnych) skutočností. Platí takzvaná teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Objektívne hľadisko je založené na existencii dostatočných záruk pre vylúčenie akejkoľvek legitímnej pochybnosti o zaujatosti sudcu. Spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale musí sa aj javiť, že je vykonávaná (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Delcourt proti Belgicku zo 17. januára 1970, č. 2689/65). V prípade, ak sa vecnými a relevantnými

argumentmi zistí danosť predsudkov alebo predpojatosti u konajúceho sudcu, potom je nevyhnutné vysloviť, že sú dané predpoklady na zaujaté konanie a rozhodovanie, a tým existencia dôvodu či dôvodov na jeho vylúčenie.

Rozhodnutie o vylúčení sudcu z dôvodov uvedených v § 31 Trestného poriadku predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi s tým, že príslušnosť sudcu aj súdu ustanoví zákon. Sudcu preto možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania v pridelenej veci iba celkom výnimočne, a to iba zo závažných zákonných dôvodov uvedených v § 31 Trestného poriadku, ktoré sudcovi bránia rozhodovať v súlade so zákonom objektívne a nezaujato.

Podstatou námietky zaujatosti ma byť - podľa obžalovaného - vzťah samosudcu k obhajcovi obžalovaného, ktorý prevzal obhajobu manželky samosudcu v ich konaní o rozvod manželstva. Samosudca k tomu v napadnutom uznesení uviedol, že jeho vzťah k obhajcovi je čisto profesionálny a podľa jeho názoru nezakladá jeho zaujatosť a teda ani nie je dôvodom na jeho vylúčenie z vykonávania úkonov v predmetnej veci.

Najvyšší súd zdôrazňuje, že obhajca obžalovaného a samosudca sú v predmetnej veci v čisto profesionálnom vzťahu, ktorý vyplýva z výkonu ich funkcií, čo napokon nepopiera ani samotný obhajca obžalovaného. V rámci konania o rozvod manželstva samosudcu, v ktorom obhajca obžalovaného prevzal zastupovanie manželky samosudcu, vystupuje obhajca v rámci profesionálneho vzťahu právneho zástupcu, nie je účastníkom konania. Inými slovami, v konaní o rozvod manželstva samosudcu nevystupujú samosudca JUDr. Milan Cisarik a obhajca obžalovaného JUDr. Ondrej Mularčík obaja ako účastníci konania, ale obhajca obžalovaného JUDr. Ondrej Mularčík v ňom figuruje „len“ ako právny zástupca jedného z účastníkov konania - manželky samosudcu JUDr. Milana Cisarika. Zjednodušene povedané - zastupuje protistranu.

Obžalovaný v sťažnosti poukazuje na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a najvyššieho súdu. V obžalovaným citovanom náleze ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 105/2011 a uznesení sp. zn. I. ÚS 462/2011 bola námietka zaujatosti podaná z dôvodu vzťahu zákonnej sudkyne v danej veci a iného sudcu daného súdu, ktorý bol otcom konateľa spoločnosti pôvodného žalobcu. V náleze ústavného súdu, sp. zn. III. ÚS 39/2021 išlo o rozhodovanie sudcu, ktorý bol v príbuzenskom pomere s prokurátorom. Išlo teda opäť o otázku príbuzenského pomeru, ktorý však v danej veci medzi samosudcom a obhajcom obžalovaného nie je. Napokon, v obžalovaným uvádzaných uzneseniach najvyššieho súdu sp. zn. 5 Ndz/4/2016 a sp. zn. 5 Nc 6/2018 nielenže nedošlo k vylúčeniu namietaných sudcov (teda boli rozhodnuté opačným spôsobom, než sa obžalovaný svojou námietkou zaujatosti i podanou sťažnosťou domáha), ale najvyšší súd v nich uviedol nasledovné: vo veci vedenej pod sp. zn. 5 Ndz 4/2016 (predmetom ktorej bolo rozhodovanie o oznámenej zaujatosti sudkyne z dôvodu, že obvinený i jeho obhajca boli jej kolegami na okresnom súde) najvyšší súd konštatoval: „Pokiaľ nie sú zistené konkrétne okolnosti svedčiace o užšom priateľstve, o inej kvalite než je bežný kontakt, nemôže byť dôvodom na vylúčenie sudcu z vykonávania úkonov trestného konania len samotná skutočnosť, že v minulosti pôsobil s obvineným na spoločnom pracovisku. Podľa názoru senátu najvyššieho súdu, ak by sa pripustilo, že k vylúčeniu postačí, že sudca „pozná“ osobu, ktorej sa úkon týka, potom by bolo na zváženie, či takýto sudca je vôbec spôsobilý vykonávať funkciu sudcu. I keď zákon v § 31 ods. 1 Trestného poriadku spája vylúčenie sudcov z prejednania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy, ak možno mať čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti (judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná), nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku predstavuje výnimku z významnej ústavnej

zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky). Vzhľadom na to možno vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo. Preto k vylúčeniu sudcov z prejednania a rozhodovania veci môže dôjsť len vtedy, keď ich vzťah k veci, k účastníkom alebo ich k zástupcom dosiahne takú intenzitu, že nebudú schopní nezávisle a nestranne rozhodovať. Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti poukazuje na tú skutočnosť, že sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zmien a doplnkov a je povinný prejednať a rozhodnúť všetky veci, ktoré mu boli pridelené v súlade s platným rozvrhom práce súdu. Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré však neboli v prejednávanom prípade splnené.“

Vo veci vedenej pod sp. zn. 5 Nc 6/2018 (predmetom ktorej bolo rozhodovanie o námietke zaujatosti vznesenej proti sudcom krajského súdu z dôvodu, že matka maloletého účastníka konania bola sudkyňou okresného súdu v pôsobnosti daného krajského súdu) najvyšší súd uviedol: „...iba samotná skutočnosť, že sudca pozná účastníka konania - matku maloletého, pretože v minulosti pracovala na krajskom súde ako vyššia súdna úradníčka a v súčasnosti pôsobí na okresnom súde ako sudkyňa, zákonom vyžadovaný kvalifikovaný pomer sudcu k účastníkovi konania, pre ktorý by mal byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, nezakladá. Až v prípade, že by tento pracovný vzťah prekročil rámec rýdzo profesionálny a nadobudol by charakter bližšieho osobného vzťahu, išlo by o okolnosť vzbudzujúcu opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Matka maloletého je v súčasnosti, tak ako bolo vyššie uvedené, sudkyňou okresného súdu, pričom iný, ako profesionálny vzťah medzi ňou a sudcami senátu krajského súdu, ktorý má o odvolaniach otca maloletého rozhodovať, nebol zistený, ani preukázaný, čo znamená, že chýba objektívny základ na konštatovanie zaujatosti týchto sudcov krajského súdu, pretože vzťahy medzi sudcami, ktoré bežný pracovný rámec neprekračujú (tak ako v tomto prípade), nemajú samé osebe povahu dôvodov vylučujúcich sudcu/cov z prejednávania a rozhodovania veci.“

Najvyšší súd konštatuje, že skutočnosť, že by fakt, že advokát zastupuje manželku samosudcu v ich konaní o rozvod manželstva, mala byť dôvodom na vylúčenie samosudcu z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci nevyplýva z vyššie uvádzaných a citovaných rozhodnutí ústavného súdu alebo najvyššieho súdu.

Naopak, možno z nich zopakovať, že samotný pracovný vzťah medzi sudcom a obhajcom obžalovaného, ktorý v inom občianskoprávnom, prípadne rodinnoprávnom konaní zastupuje jeho manželku, bez toho, že by vzťah medzi sudcom a obhajcom prekročil profesionálny vzťah a nadobudol by bližší osobný vzťah (čo neuvádza ani obhajca obžalovaného ani samosudca), nie je dôvodom na vylúčenie sudcu z vykonávania úkonov v predmetnej trestnej veci.

Najvyšší súd pri svojom rozhodovaní vychádzal aj z odbornej literatúry a judikatúry a poukazuje na nasledovné:

- „Pre vylúčenie úradných osôb sa vyžaduje dostatočne intenzívny vzťah, ktorý má svoj základ v priateľstve, nepriateľstve, príbuzenskom pomere alebo v pomere mu podobnom (napr. švagrovský pomer, pomer druh a družka) alebo v predsudkoch, ktoré majú ekonomický, rasový, etnický, sexuálny alebo náboženský charakter. Ide o takú povahu a intenzitu vzťahu, v dôsledku ktorého úradné osoby napriek svojim zákonom stanoveným povinnostiam úradne nie sú schopné nezávisle a nestranne rozhodovať (I. ÚS ČR 4285/2012).

- Intenzitu vzťahu možno merať najmä dĺžkou existencie vzťahu či dobou, ktorá od jeho ukončenia uplynula. Vzťah vychádzajúci len z časovo a účelovo obmedzenej spolupráce (spoluúčasť na vydaní odbornej publikácie) spravidla nie je natoľko závažný a hlboký, aby bol svojou povahou spôsobilý založiť zaujatosť (rozhodnutie NSS ČR z 11. júna 2010, Nao 46/2010).
- Zaujatosť sudcu nemusí vzniknúť ani vtedy, ak bol sudca v minulosti zamestnancom účastníka konania (NRč z 23. septembra 1999, 22 Cdo 227/1999) alebo ak v minulosti zastupoval ako obhajca obvineného, ktorý je v novej trestnej veci poškodeným [rozhodnutie Vrchného súdu v Prahe zo 17. júla 2001, 4 To 70/2001 (Rč 45/2002)].
- Priateľským vzťahom je hlboký (až emociálny) vzťah založený na dôvere, úprimnosti, družnosti, prívetivosti, vzájomnej pomoci, tolerancii, porozumení, ale aj účasti na spoločnom duševnom i duchovnom živote a pod. (NR zo 16. apríla 2014, 8 Nc 12/2014).“ (Čentéš, J., Kurilovská, L., Šimovček, I., Burda, E. a kol. Trestný poriadok I. § 1-195. Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 150).
- „Skutečnosť, že manželka soudce, který rozhoduje trestní vec obviněného, zastupuje jako advokátka protistranu obviněného v občanskoprávním sporu, který nesouvisí s předmětem daného trestního řízení, nezakladá bez dalšího důvod vyloučení soudce podle § 30 ods. 1 tř. ř. Vyloučení nemůže být založeno jen tím, že blízký příbuzný soudce přišel rovněž s obviněným do styku v rámci výkonu svého povolání, pokud tato skutečnost nevedla ke vzniku pochybností o podjatosti z důvodu poměru předpokládaného v tomto ustanovení“ (Rč 43/2017).
- „V tejto súvislosti je potrebné poukázať na ustálenú judikatúru, ktorá uvádza napríklad, že žaloba na ochranu osobnosti podaná obžalovaným v civilnom konaní proti sudcovi, ktorý prejednáva trestnú vec obžalovaného, sama osebe, nespĺňa zákonné podmienky uvedené v § 31 ods. 1 Trestného poriadku na jeho vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania v predmetnej veci (R 22/2011) alebo uplatnenie inštitútu o vylúčení orgánu činného v trestnom konaní (súdu) prichádza do úvahy len vtedy, ak je existencia vzťahu uvedeného v § 31 ods. 1 Trestného poriadku preukázaná. Nebude to tak vtedy, ak obvinený podá na sudcov konajúceho súdu trestné oznámenie (R 11/2009, primerane aj NS ČR Nao 70/2009). Tieto závery platia analogicky aj na podnety sudcov na ich disciplinárne prejednanie. Vychádza sa tu z toho, že opačný prístup by umožňoval procesným stranám ľahko dosiahnuť vylúčenie tých sudcov, ktorí im nevyhovujú, a to podaním akéhokoľvek uvedeného podania z akýchkoľvek dôvodov a v akejkoľvek veci, čo nie je možné akceptovať a čo by aj bolo porušením práva účastníka konania na zákonného sudcu. Podávanie rôznych návrhov, a to napríklad aj provokatívne či urážlivo formulovaných je bežnou súčasťou práce sudcov, a preto nimi nemožno odôvodňovať založenie dostatočne intenzívneho negatívneho vzťahu k účastníkom, prípadne k ich zástupcom (primerane ÚS ČR II. ÚS 105/11).“ (STRÉMY, T., ŠAMKO, P., KURILOVSKÁ, L. a kol. Trestný poriadok. Praktický komentár. 1. vydanie. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2024, s. 78).

Vychádzajúc z uvedeného možno doplniť, že tak ako podávanie trestných oznámení, podnetov na disciplinárne prejednanie, či žalôb na ochranu osobnosti obžalovaným nemôže zakladať zaujatosť sudcu, tak iniciovanie alebo vstup do konania proti sudcovi obhajcom obžalovaného nemôže byť dôvodom na vylúčenie sudcu v inom konaní. V opačnom prípade by si totiž obžalovaný (aj prostredníctvom svojho obhajcu) mohol „vyberať“ sudcu tým, že voči sudcovi, ktorý mu nevyhovuje, by napríklad inicioval konanie alebo prostredníctvom svojho obhajcu by vstúpil do už začatého konania proti sudcovi. Uvedené by však nepochybne bolo v rozpore s ústavnou zásadou, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), a že sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania v pridelenej veci iba celkom výnimočne, a to iba zo závažných zákonných dôvodov uvedených v § 31, ktoré sudcovi bránia rozhodovať v súlade so zákonom objektívne a nezaujato.

Najvyšší súd preto uzatvára, že vystupovanie obhajcu obžalovaného ako právneho zástupcu účastníka konania v inom, s trestným konaním nesúvisiacom konaní, v rámci ktorého je druhým účastníkom sudca prejednávajúci a rozhodujúci predmetnú trestnú vec, nie je dôvodom na vylúčenie tohto sudcu z vykonávania úkonov trestného konania vo veci.

Pre úplnosť sa žiada k obžalovaným uvádzanému tvrdeniu o momente vzniku zaujatosti sudcu uviesť, že obžalovaný si v odôvodnení sťažnosti protirečí, ak na jednej strane tvrdí, že tým, že jeho obhajca prevzal právne zastupovanie manželky samosudcu vznikol dôvod na vylúčenie samosudcu z vykonávania úkonov v predmetnej trestnej veci, a na strane druhej tvrdí, že samosudcu nepovažoval za zaujatého do momentu predloženia námietky zaujatosti. Námietka zaujatosti sa však vznáša práve z dôvodu, že strana konania má za to, že existuje niektorý z dôvodov uvedených v § 31 Trestného poriadku. Navyše, ak obžalovaný prostredníctvom obhajcu v odôvodnení sťažnosti tvrdí, že v prípade, ak by samosudca rozhodol o zastavení trestného stíhania a prokurátor by proti tomuto rozhodnutiu podal sťažnosť, musel by vzniesť námietku zaujatosti, najvyšší súd dáva do pozornosti, že nemožno rozhodnúť o vylúčení sudcu z vykonávania úkonu, ktorý už vykonal. Inými slovami, nemožno vylúčiť sudcu z rozhodovania už rozhodnutej veci. Aj uvedené potom nasvedčuje zmätočnosti argumentácie obžalovaného (resp. jeho obhajcu) v druhej časti odôvodnenia sťažnosti.

Najvyšší súd vzhľadom k uvedenému rozhodol tak, že sťažnosť obžalovaného Ing. G. T. podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

Uznesenie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je sťažnosť prípustná.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, dňa 28.01.2025

JUDr. Dana Wänkeová
sudca